

La festa prohibida

Heribert Masana i Soler

El proper 13 de març ja farà un any que el país es va començar a paraitzar per la irrupció del nou virus Covid-19. Només feia dues setmanes i poc que s'havien celebrat els últims carnavals abans de la pandèmia. Els gegants bojós de Solsona van ser unes de les últimes figures festives en voltejar pels carrers encara lliures, les solsonines apuren fins a última hora del dimecres de cendra. Poc s'ho devien pensar que serien, de moment, els seus últims giravolts al carrer.

Passat un any ja hem acomplert tot el cicle festiu de tot un país immers en una pandèmia mundial. Passat un any, és moment de fer certes reflexions i fer balanç de com ha anat tot plegat, més que res, pel seu caràcter inèdit i històric, un fet que no s'havia donat mai durant aquests més de 40 anys de democràcia.

En general, els ànims de moltíssima gent festera estan tocats, ha estat dur i és dur assumir que t'has de quedar a casa quan és festa major, quan és Carnaval..., és complicat perquè la festa és un entramat complex de sentiments, vivències, records...que toquen directament a l'ànima de la gent. És així de senzill i complicat alhora. És material sensible i per aquesta raó s'ha d'anar, o s'hauria d'anar, molt amb cura en prendre certes decisions públiques i, per tant, col·lectives. Qui més qui menys ha fet el que bonament ha pogut, les noves tecnologies i les xarxes socials han estat la via més còmode i efectiva per mirar de respirar una mica de festa, però en general la gent ha deixat bastant clar que si no hi ha carrer no hi festa. Aquesta afirmació, que en un primer moment pot semblar del tot òbvia, a vegades ha semblat que no ho era tant.

Paral·lelament als actes virtuals, s'han esdevingut, depenent de les poblacions, un seguit d'actes anomenats "simbòlics" o, en alguns casos, denominats com a "essencials" o "troncals" de la festa, com també certes exposicions d'imatgeria i patrimoni festiu i algunes actuacions a mode d'exhibició amb aforament limitat.

Dues festes categòricament reconegudes, multitudinàries i amb un pes inqüestionable dins del calendari festiu de Catalunya, com són la Patum de Berga i les Santes de Mataró, han donat, al meu entendre, la imatge i el missatge que s'haurien d'haver donat també en d'altres poblacions del país que tenen festes d'una alçada semblant. Si la festa no es pot realitzar amb la seva deguda plenitud, ni tampoc amb la seva natural participació popular, aquella que només es pot viure al carrer, perquè el carrer tothom sap que iguala i no discrimina, doncs se suspèn i s'espera fins tenir les condicions adients per fer-la tal com

la vam deixar el 2019. És un missatge, fins i tot, que va més enllà, és a dir, es transmet un sentit molt alt de respecte i estima per la festa, com una celebració que sense la gent plenament participant-hi no té sentit.

La festa és polièdrica, hi ha tantes festes com persones, i quan malauradament toquen uns temps que van maldades, a la festa se l'hauria de deixar lliure de tota interpretació, per respecte a ella i per respecte a nosaltres mateixos.

Fent un breu repàs al calendari festiu del passat 2020, per sant Jordi, quan encara estàvem tots plegats confinats, lo Marraco de Lleida es va atrevir a sortir voltant pels carrers de Lleida, és una bèstia sobre vehicle de rodes que permet aquest tipus d'accions. Ja a l'estiu, en alguns pobles del Penedès també es van atrevir a treure els seus dracs pels carrers i espetegar quatre coets. En alguns casos, van ser les primeres cercaviles "confinades" de la història contemporània. Les àligues de Valls, Vilafranca, Tarragona, Reus, Cardona, Agramunt...són exemples de figures que han ballat dins dels temples durant els oficis religiosos. En el cas particular de Tarragona va sorprendre que fos sense avís previ, per sorpresa, paradoxalment quan, dies abans, s'havia insistit a les xarxes socials que la gent respectés les restriccions i no ocupés els carrers de la Part Alta de la ciutat durant la màgica nit del 21 de setembre, moment àlgid de quan tocava la famosa i multitudinària Baixada de l'Àliga. És un dels casos que mereixen una certa reflexió de quins són els límits ètics i patrimonials de les figures festives. És el que déiem anteriorment, si no surts, no surts per ningú, del contrari, vulguis o no vulguis, discrimines.

Altrament també hi hauria molt de debat sobre de com alguns ajuntaments han gestionat el tema de les mitges festes, perquè de fet, només han estat això o, directament, ni han arribat a ser mitges. Més que res perquè un alt gruix de la població ha entès que si no hi ha carrer no hi ha res a fer. Per aquesta raó, a vegades s'han barrejat voluntats oficials i oficioses de fer pregons, llançament de morterets, castells de focs, tocs de gralla a mode de Matinades...però que no han deixat d'esdevenir actes purament simbòlics que, sense la seva posterior i natural continuïtat al carrer, s'ha demostrat que queden un punt artificials.

Fins i tot, anant més enllà, certs ajuntaments han acabat gestionant, des dels seus webs municipals, les entrades i seients dels oficis religiosos de festa major, un fet realment sorprenent. Tant a nivell d'actes de festa major, com a nivell de les figures festives dels entremesos públics i de propietat municipal, s'hauria de tenir ben clar que per definició les institucions públiques són laiques i

aconfessionals, i que no poden, o no haurien de poder, difuminar-se en cap de les confessions religioses, precisament pel mateix respecte, que també déiem abans, al conjunt de la població que és, per sort, heterodoxa.

Per una altra banda, s'han donat també situacions d'accions puntuals i actes festius espontanis o alternatius al carrer, en la majoria per part del jovent, que, en certa manera, han anat paral·lels a la part més oficial de la festa i que, en alguns casos, se saltaven les prohibicions i mesures. Recordarem, a tall d'exemple, els casos de Sant Pere de Ribes, Vilafranca del Penedès, Reus...entre d'altres.

A grans trets el panorama general ha estat aquest. El 2020 ja quedarà per sempre com l'any més atípic i inèdit del que portàvem de la nova època de la festa contemporània al carrer. I certament, el 2021, amb els primers Carnavals confinats i prohibits de la democràcia, doncs no comença millor i tanca el cicle de tot aquest any festiu. Veurem què passarà en el futur, m'agradaria que no s'hagués de donar, ni repetir, la circumstància d'haver de tornar a reivindicar unes festes populars realment lliures, participatives i participades per la gent. Més que res perquè hi ha certs indicis que, malauradament, alguns certs sectors molt dogmàtics, més partidaris de l'ordre estricte i dels protocols festius portats a l'extrem, tindran la temptació d'aprofitar l'actual situació per redefinir certs aspectes de la festa al carrer. Seria un error que com a societat reculéssim en aquest sentit. Més que res perquè moltes i moltes persones anònimes, molts i molts col·lectius, han estat treballant i lluitant, des de fa molts anys, per poder gaudir d'un esdeveniment plenament viscudes i participatives al carrer, amb tot allò de positiu i amb tots els riscos que això comporta.

Heribert Masana i Soler
Vilanova i la Geltrú-Febrer de 2021